

Schema werkwijze LANGZS-advocaten

De financiering

Wanneer een cliënt zich meldt bij de advocaat zal deze, net als in andere zaken, een kennismakingsgesprek plannen. Doorgaans is dit niet vrijblijvend. Er moeten dus direct afspraken gemaakt worden over de financiering van de rechtsbijstand. LANGZS mag en kan niet van advocaten verwachten dat ze hun cliënten bijstaan op basis van gefinancierde rechtsbijstand. Daarin is iedere advocaat vrij. Wel verwacht LANGZS dat advocaten hun cliënt duidelijk wijzen op de mogelijkheid van gefinancierde rechtsbijstand. Het is dan vervolgens aan de advocaat en cliënt om ofwel op basis van een toevoeging verder te gaan ofwel op betalende basis.

In sommige gevallen bestaat er recht op gratis rechtsbijstand. Hiervan is sprake als er vervolging is ingesteld in een ernstige gewelds- of zedenzaak. Nog steeds is niet altijd duidelijk wanneer iemand recht heeft op gratis rechtsbijstand. LANGZS is voortdurend bezig om dit criterium te verhelderen. Om te voorkomen dat er toch betaald moet worden is het vaak raadzaam contact op te nemen met de Raad voor Rechtsbijstand.

Aangeraden wordt cliënten uit te leggen dat een toevoeging betekent dat de advocaat een beperkte vergoeding ontvangt die in beginsel losstaat van het werkelijk aantal gewerkte uren en bovendien vaak niet alle werkzaamheden dekt. LANGZS verwacht van advocaten dat zij goede dienstverlening leveren, ook op basis van een toevoeging.

Belangrijk is ook dat de advocaat uitlegt wat er precies valt onder de toevoeging. Dit kan per advocaat enigszins verschillen. Zo is het soms mogelijk een extra toevoeging te krijgen voor de bijstand tijdens getuigenverhoor, waarvoor wel een extra eigen bijdrage geldt. De basis van de bijstand hoort natuurlijk bij iedere advocaat gelijk te zijn. De cliënt moet er dus van uit kunnen gaan dat het contact met politie en justitie, bijstand bij het opstellen van de vordering, gesprek met de officier van justitie en bijstand ter zitting altijd valt onder de toevoeging, als voor die wijze van financiering is gekozen. Hieronder zal nog nader worden uitgewerkt wat de advocaat redelijkerwijs doet.

Na het intakegesprek

Net als in andere zaken is het gebruikelijk na het intakegesprek een bevestigingsbrief te sturen van de gemaakte afspraken. Daarnaast is het raadzaam een overzicht te sturen van wat er de komende tijd gaat gebeuren in de strafzaak. Te voorzien is immers dat er een lang traject volgt waarin het

slachtoffer en zijn advocaat steeds goed in de gaten moeten houden of de belangen van het slachtoffer voldoende worden meegewogen. Een goede communicatie tussen de advocaat en cliënt en een duidelijk overzicht van de stappen die in de komende maanden en vaak jaren gezet worden zijn hierbij van groot belang.

Communicatie met politie

Na de aangifte volgt het onderzoek door politie en vervolgens het traject bij justitie. In die tijd is het van belang dat er goed contact is tussen cliënt en advocaat. Dit hoeft niet te betekenen dat er veel contact is. In de eerste fase doet de politie zijn werk en hoeft er niet altijd veel actie te worden ondernomen door de advocaat. Bij twijfel neemt de advocaat contact op met de politie. In sommige gevallen zal de advocaat ook samen met de cliënt onderzoekswensen bespreken met de politie. Het hangt van de zaak af of de advocaat hierin een actieve rol op zich neemt. Cliënten willen uiteraard graag dat de advocaat zich hierin volledig bemoeit met het politieonderzoek, maar dat is niet altijd nodig. Bovendien ontvangt de advocaat vaak op een laat moment het strafdossier en helaas in veel gevallen slechts de aangifte. In zulke gevallen kan natuurlijk wel met de politie worden besproken wat zij precies onderzoeken en welke getuigen zij van plan zijn te horen.

Communicatie met justitie

Zodra het dossier bij het Openbaar Ministerie ligt is het van belang dat de advocaat zich stelt en ervoor zorgt dat alle informatie bij hem of haar op kantoor binnen komt. De cliënt dient erop gewezen te worden dat zij altijd contact opneemt met de advocaat als zij direct post ontvangt van het OM. Zeker in het geval van getuigenverhoren wordt de advocaat meestal niet op de hoogte gesteld van de datum. De advocaat vraagt bovendien het dossier op en bestudeert deze na ontvangst ten behoeve van het opstellen van de vordering benadeelde partij en de uitoefening van spreekrecht ten aanzien van het bewijs.

Getuigenverhoor

In sommige zaken wordt het slachtoffer na de aangifte nogmaals gehoord door de rechter-commissaris. Het slachtoffer mag een advocaat meenemen naar zo'n verhoor. In beginsel hoort dat ook bij de werkzaamheden van een slachtofferadvocaat, al kan de financiering daarvan wel per advocaat verschillen. Zoals hierboven al vermeld is het van belang dat advocaat en slachtoffer afspreken of de advocaat meegaat naar het verhoor en of dat valt onder de huidige toevoeging. De eigen bijdrage, die meestal wel wordt geheven, kan eventueel meegenomen worden bij de vordering benadeelde

partij . Hierbij is het uiteraard wel redelijk dat de cliënt de bijdrage alvast betaalt.

Tijdens het getuigenverhoor is de rol van de advocaat beperkt. Er zal, meestal, geen ruimte zijn voor het stellen van vragen door de advocaat van het slachtoffer. Ook zal van de advocaat verwacht worden dat die zich niet teveel 'bemoeit' met het verhoor. Een advocaat is voornamelijk aanwezig om het slachtoffer te steunen en zal daarmee zeker bijdragen aan de kwaliteit van het verhoor. Belangrijk is wel dat de advocaat de cliënt voorbereidt op zijn 'magere' rol.

Gesprek met de officier van justitie

De officier van justitie zal in twee gevallen een gesprek aanbieden met het slachtoffer. Ofwel wanneer de zaak geseponneerd wordt, ofwel wanneer de zaak op zitting komt. Soms komt het voor dat de officier geen gesprek aanbiedt bij sepot en dit met een kale brief wordt aangekondigd. LANGZS verwacht in dat geval van de advocaat dat hij/zij alsnog – indien een cliënt dat wenst – probeert een gesprek met de officier hierover te organiseren. Voor veel cliënten is het immers pas mogelijk de zaak te laten rusten als zij begrijpen waarom er geen zitting komt. Dit is zowel in het belang van de cliënt als in het belang van het systeem, want het voorkomt immers ook onnodige beklagzaken.

Het uitgangspunt van LANGZS is dat advocaten meegaan naar het gesprek met de officier van justitie. Uiteraard zal dit in de praktijk soms niet mogelijk zijn. Dergelijke gesprekken worden nogal eens op het laatste moment gepland door justitie en het is dan soms praktisch onmogelijk om mee te gaan. Maar het is wel een belangrijk onderdeel van de rechtbijstand.

Mocht de advocaat door omstandigheden toch niet mee kunnen, dan is het raadzaam contact op te nemen met de officier van justitie en eventuele vragen telefonisch te stellen. Verder is het raadzaam, wanneer de zaak op zitting komt, te proberen de vordering alvast te bespreken met de officier. Dit voorkomt verrassingen tijdens de zitting. Officieren willen nog weleens 'opeens' van het gevraagde bedrag afwijken zonder echte onderbouwing.

Beklagzaak

Mocht de officier besloten hebben de zaak te seponeren, dan dient de advocaat de mogelijkheid van een artikel 12 Sv-procedure te bespreken. Voor die procedure kan een (nieuwe) toevoeging worden aangevraagd. In veel gevallen zal (doorzetten van) beklag niet aan de orde zijn, omdat de zaak simpelweg weinig kansen biedt voor voldoende bewijsgeving. Dit moet

uiteraard altijd duidelijk besproken worden met de cliënt. De advocaat is nooit verplicht beklag in te dienen of door te zetten en moet een cliënt verwijzen als die dit toch wil en de advocaat hiertoe niet bereid is.

Wanneer beklag wordt ingediend, dan zal bij het betreffende gerechtshof een klaagschriftuur worden ingediend dat, afhankelijk van de stukken die de advocaat bezit, in meer of mindere mate onderbouwd is. De advocaat bespreekt de mogelijkheid van aanvullende bewijsmiddelen en/of de bestaande kritiek op het politie-onderzoek met de cliënt en maakt dit kenbaar aan het hof. De advocaat begeleidt de cliënt altijd naar de eventuele hoorzitting.

Een zitting: de vordering benadeelde partij

Een belangrijk onderdeel van de rechtsbijstand is het opstellen en toelichten van de vordering benadeelde partij. LANGZS verwacht van de aangesloten advocaten dat die een uitgebreide en goed onderbouwde vordering aanleveren, uiteraard voorzien van bewijsstukken en jurisprudentie. De advocaat zoekt hierin naar een balans tussen een reële vordering en het oprekken van de grenzen van de eerdere jurisprudentie. Rechtbanken zijn vooralsnog zeer behoudend bij het toekennen van bedragen voor immateriële schade en het is nu juist aan de advocatuur om hierin rechtsvormend bezig te zijn. Dit geldt uiteraard onverminderd voor materiële posten, zoals de vergoeding van niet genoten inkomsten in mensenhandelzaken. In het belang van de individuele cliënten en slachtoffers in het algemeen wordt hierin een actieve houding van de advocaat verwacht.

Van groot belang hierbij is ook dat duidelijk met de cliënt wordt besproken wat de advocaat verwacht. Soms zal de advocaat een ruim bedrag vragen wetende dat de kans klein is dat de rechtbank hierin mee gaat. Om teleurstelling bij cliënten te voorkomen moet dit duidelijk worden besproken.

Spreekrecht/schriftelijke slachtofferverklaring

Als de cliënt ter zitting gebruik wil maken van het spreekrecht wordt er vaak (ook) een schriftelijke slachtofferverklaring opgesteld. Dat kan de advocaat samen met het slachtoffer doen of het kan door een medewerker van Slachtofferhulp worden begeleid. De advocaat is niet verplicht dit zelf te begeleiden, wel wordt verwacht dat hij of zij de verklaring voor de zitting even bekijkt om te voorkomen dat er zaken in staan die de strafzaak en/of vordering negatief beïnvloeden.

LANGZS heeft over het algemeen goede ervaringen met de SSV-medewerkers van Slachtofferhulp. Ten aanzien van het spreekrecht over

bewijs- en strafmaat adviseert LANGZS met klem aan haar leden om dat zelf te schrijven. Daar zit immers nu net de toegevoegde waarde van de advocaat. LANGZS benadrukt dat, ten aanzien van het bewijs, alle regels uit strafvordering van toepassing zijn en de advocaat geacht wordt een grondige kennis te hebben van het straf(proces)recht.

Geadviseerd wordt voorts om het spreekrecht zo in te richten dat de advocaat op voorhand aan de voorzitter heeft gevraagd om minimaal twee keer te mogen spreken, te weten één keer voor de persoonlijke omstandigheden van de verdachte en één keer na het pleidooi van zijn raadsman, zodat ook op bewijsverweren kan worden gerespondeerd. Indien dat niet zou kunnen wordt geadviseerd te vragen te mogen spreken na pleidooi, zodat in ieder geval een mate van hoor- en wederhoor van toepassing is.

Zitting: aanwezigheid advocaat

LANGZS hanteert als uitgangspunt dat de advocaat altijd aanwezig is bij de zitting. Mocht er een vordering worden ingediend dan verwacht LANGZS dat de advocaat zich inspant om tijdens de zitting aanwezig te zijn. Omdat veelal pas laat wordt gemeld dat er een zitting is en er meestal geen rekening is gehouden met de verhinderdata van de advocaat van het slachtoffer, is dit soms praktisch onmogelijk. In dat geval zal de advocaat proberen een vervanger te zoeken. Ook dit is niet altijd mogelijk. In dat geval legt de advocaat uit waarom hij of zij niet meegaat naar de zitting. Verder legt de advocaat contact met de casemanager of een vrijwilliger van Slachtofferhulp, en bespreekt of zij mee kunnen gaan naar de zitting. Soms is een zaakscoördinator van het parket bereid om mee te gaan, maar die zal de vordering niet nader kunnen toelichten.

Wanneer de advocaat tijdens de zitting aanwezig is zal hij of zij de vordering toelichten en eventuele vragen beantwoorden. Verder vraagt de rechtbank regelmatig aan de advocaat of hij of zij de schriftelijke slachtofferverklaring voor wil lezen. Het is van belang dat de advocaat het slachtoffer voorbereidt op zijn beperkte rol tijdens de zitting, om teleurstellingen te voorkomen.

Zitting: regie- en pro forma zittingen

Regie- en pro forma zittingen kunnen van belang zijn voor het slachtoffer. Dit is niet altijd het geval. LANGZS verwacht hierin wel een actieve houding van de advocaat. Lastig is dat justitie de advocaat vaak niet informeert over

deze zittingen en het onmogelijk is om in elke zaak steeds te blijven informeren naar dergelijke zittingen. De advocaat dient in elk geval te proberen op de hoogte te blijven en te gaan naar regiezittingen danwel pro forma zittingen waar toch veel te gebeuren staat. Wanneer dat niet mogelijk is, is het wenselijk proces-verbaal op te vragen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat dit een grote tijdsinvestering kan vragen van advocaten die niet altijd redelijk is. Zo zal een cliënt die een advocaat vraagt om bijstand in een ander arrondissement er redelijkerwijs rekening mee moeten houden dat de advocaat alleen de inhoudelijke zitting bijwoont.

Uitspraak en hoger beroep

Na de zitting volgt de uitspraak. Van de advocaat wordt verwacht dat hij of zij informeert naar de uitspraak bij de rechtbank en deze met de cliënt bespreekt. Duidelijk moet zijn dat hoger beroep instellen door het slachtoffer, meestal, niet mogelijk is. De advocaat spant zich verder in om er zo snel mogelijk achter te komen of er sprake is van hoger beroep. In dat geval zal de advocaat de cliënt aanbieden ook dit traject te begeleiden, dan wel de cliënt doorverwijzen naar een andere advocaat. Dit traject verloopt veelal op dezelfde wijze als de behandeling in eerste instantie en de eisen aan de advocaat zijn min of meer gelijk.

Vragen over de bijstand door een advocaat

Bovenstaand schema probeert de verwachtingen die LANGZS van haar advocaten heeft te verduidelijken. Mocht u als advocaat hierover vragen hebben, neem dan contact met ons op. LANGZS denkt graag mee over optimale dienstverlening. Ook zijn wij steeds bezig met overleg met bijvoorbeeld de Raad voor Rechtsbijstand over de wijze van financiering en andere voorwaarden van onze dienstverlening. Ook cliënten/slachtoffers kunnen bij ons terecht met vragen over de dienstverlening door de advocaat. We bekijken graag of klachten terecht zijn en gaan indien nodig in gesprek met de betreffende advocaat. Hiervoor geldt uiteraard dat we er altijd naar streven om ook de advocaat de vraag of klacht te laten toelichten.